AGUSTÍ CAUSADIAS Y CARNÉ

L' HOME DE LAS DONAS

ENTREMÉS EN VERS ORIGINAL

ESTRENAT AB ÉXIT EN LO TEATRO DE LA SOCIETAT
LA FAMILIAR GRACIENSE
LA VETLLA DEL 23 DE SEPTEMBRE DE 1900

Preu: DOS RALS

BARCELONA

Imprempta d' en Joaquín Collazos
Plassa de la Igualtat, 3

1900

Agustí Causadias y Carné

L' HOME de las DONAS

ENTREMÉS EN VERS ORIGINAL

Estrenat ab éxit en lo teatro de la Societat
La Familiar Graciense
la vetlla del 23 de Septembre de 1900

BARCELONA

Imprempta d' en Joaquim Collazos

Plassa de la Igualtat, 3

1900

REPARTIMENT

Personatges		Intérpretes
D.ª RAMONA	40 anys. . .	Sra. Guixé.
D. PERE	50 » . . .	D. Joan Bertral.
NASI	45 » . . .	» Pere Fábregas
CARLOS	25 » . . .	» Joseph Martinez.
QUIMET	25 » . . .	» Antón Martí.

ÉPOCA ACTUAL

Dreta y esquerra: la del públich

ACTE UNICH

La escena representa una sala de casa particular, á la dreta dos qüartos, á l' esquerra dos més y l' entrada al fondo.
Cadiras las necessarias.
Lo restant á gust de qui ho dirigeixi.

ESCENA PRIMERA

QUIMET *del fondo esquerra. Porta una capsa.*

Gracias á Deu... ja sufría!
al menos feya mitja hora
qu' aquella bona senyora
assentat m' entretenía.
Pró al últim..... (*Desfá la capsa.*)
¡que n' es d' hermós!
Oh, y sobre tot lo bonich;
es 'l paraygu as més *chic*
qu' he vist pels aparadors.
Com la novia l' exibeixi
no causará poca fresa..... (*L' ensenya.*)
¿Eh? ¿qué tal? tot d' una pessa,
y fí, y fort y... ¡ay!, no s' esqueixi.
No fém bromas, que després
no fos cás... ¡quina tontada!
es seda molt delicada.....
¿Y quant dirían vostés
que me n' han deixat pagar?
á véure si ho endavinan,
¿vuyt duros?... ja s' hi afinan
¿sis? Oh no; ¿cinch? y ara, cá.
Vostè 's creu que per cinch duros
troba aixó? no 'm vingui ab faulas;
aquí no 's tracta de maulas.
Aquest (y ab tots 'ls apuros)
set naparróns justos, sí,
y encare comprat al «Sicle.»

ESCENA II

Mateix y CARLOS *del primer quarto esquerra. Posantse l' americana.*

CAR. ¿Cóm? ¿ja 'ls estás fent l' article?
QUI. Hola Carlos ¿ja ets aquí?
CAR. Home, allí dintre m' estaba
endressantme algo 'l quartet;
¿qué hi dús en aquest paquet?
QUI. Un regalo.
CAR. No hi contaba.
Y qu' es?
QUI. «Un antucás.»
CAR. Bó,
y per' qui?, bah, algún misteri...
QUI. Cap misteri té qu' haberhi,
¿per' qui vols que sigui?
CAR. ¡Oh!
QUI. Donchs, per la xicota.
CAR. Á fé
que no ho hauría pás cregut.
QUI. Com á tú may se t' acút...
CAR. Més com deyas, no sé que,
y que parlabas del «Sicle»
ab tal punt y ab tal fermesa,
al serho per la promesa
m' hi pensat feyas l' article.
No hi ha més, pró ja veurás.
(*Li agafa 'l paquet pera entrarlo al segón quarto esquerra.*)
QUI. ¿Qué vols ara?
CAR. Aixó fa nosa...
QUI. Bé, ¿qué? ¿qué hi ha alguna cosa?
CAR. Sí, desseguida ho sabrás.
¿Tens present alló d' ahir?
QUI. ¿Qué? ¿la broma de D. Pere?
CAR. Sí.
QUI. ¿Pot ser la dispesera
no hi ha volgut accedir?
CAR. Sí noy, sí.
QUI. ¿De sério?
CAR. Es cert.
QUI. ¡Mira qu' hasta 'm deixas tonto!
CAR. Doncas es tal com t' ho conto.
QUI. ¡Y quin xicot més cumplert!

CAR. ¿Que 't sembla?
QUI. Tócala, ah, ah!
Y digas, ¿cóm ha sigut?
CAR. Rés, qu' estaba resolut
y he pensat, s' ha d' acabar.
QUI. ¡Ay caramba!
CAE. Ab aixó
ja ho sabs, te paraula dada.
QUI. ¡Quin tipo d' enamorada
mes bónich!
CAR. (*Alegrantse.*) De lo millor.
Y nada menos que si ella
's posa així, á tall de xula
y ab la mirada...
QUI. ¡Calcula!
Prou, pobret, se 'ns atropella.
CAR. Me li agafan tremolins
y se 'n va en pocas estonas.
QUI. Y ell que diu que mata donas.
CAR. Ell que mata serafins.
QUI. Ell qu' enamora á casadas.
CAR. Ell que fletxa á las modistas.
QUI. Ell qu' ha fet á mils conquistas
prou té las horas contadas.
CAR. Ja no 'n surt.
QUI. Pot molt ben ser!
Y ell que diu qu' aixó no es viure!...
CAR. Ja, ja, ja, no 'm fasses riure!
QUI. Je, je, je, je, je, je, je.
(*Quimet 's fica al segón quarto esquerra.*)

ESCENA III

CARLOS

Vamos, qu' avuy, com hi mon,
soch l' home de més fortuna;
fa días que 'm portaba una
de cap, més, ¡alló que son
las cosas! Trevalls en va,
esforsos en va, pro al fi
ja ho habem lograt. ¡Oh si!...
hasta 'ls ho vuy esplicar.
Hi ha aquí á la casa un senyor
que com podrán vostés veure,
es un... bah, deixintm' hi seure
que 'ls ho contaré millor.
(*S' assenta al costat mateix de la conxa.*)

Hi habita en aqui un subjecte
de (y dispensintme la frase),
d' aquells que per cada casa
solen fé 'l seu bon efecte.
No es alt ni baix, pot anar,
no es guapo, ni lleig... aixi
mitja figa mitj... es dir,
aixó segons com está.
Distingit ho es com ell sol,
conegut més que 'n Pavía,
¿Pavía?, bah, jo diría,
molt mès, ni 'l gos de 'n Piñol.
Y que á la festa... á la festa
ja 'ls jurho jo que fa tropa;
ab 'l sombrero de copa
tombat, y la má d' aquesta
manera (*A l' hermilla. Posisció elegant.*)
deixinlo anar.
Y amês, que en qüestió d' aixó
(*Referintse á la facilitat de la paraula.*)
no té pás competidó,
¡quina palica!... No hi ha
ningú com ell, ca, es engany...
Si ell vol... vaja, jo no sé
com dimoni s' ho pot fer:
aixís las té ¡sembla estrany!
Aixís... (*Juntant las puntas dels dits.*)
Casadas, solteras,
viudas y pera enviudarse,
per' prometre 's, per' casarse,
en fi, de totas maneras,
demanin. Oh, y lo més grás
no es aqui, no es aqui encara,
lo pitjó es qu' ara com ara
'l pobre no dóna un pás
que no 's vegi compromés
per l' una y per l' altre. Y que
si vol cumplir un xich bé,
no pot ferho, no hi ha més.
Bah, per' mi 's tornará loco,
per forsa parará lila,
¿de cartas 'n té? una pila,
á mils, si no m' equivoco.
Y de retratos?... ¡Oh! á ratos
sembla una fotografía
d' aquellas que tot lo día
¡alsa! vinga fer retratos.
Tot 'l qüarto está guarnit,
pel mirall, la calaixera,
pel devant y pel darrera...

¡fins ne té al capsal del llit!
(*S' aixeca. La cadira al séu llóch.*)
¡Ay, D. Pere, quants ser tristos
moren per vos, timoratos!
... per' xó crech qu' aquets retratos
son de las capsas de mistos.
Je, je, je, sembla mentida!

ESCENA IV

Mateix y D.ª RAMONA *del fondo dreta. Vesteix un traje bó pro á l' antigua.*

RAM. Carlos.
CAR. Ay... D.ª Ramona.
¿Vosté per 'qui?.., ¡Que bufona!
RAM. ¿Eh, que tal?
CAR. ¡Y que aixerida!
RAM. Ja estich á punt.
CAR. ¿Si?, molt bé,
donchs. Quimet. (*Lo crida.*)

ESCENA V

Mateixos y QUIMET *del referít quarto. Sortirá desseguida.*

QUI. Voy.
RAM. ¿Ja ha vingut?
CAR. Ha vingut... y ja hem rigut.
RAM. ¿De veras?
CAR. Que si ha de fer.
RAM. Hola.
QUI. (*Maravillat.*) ¡Que veig!
CAR. ¿Eh? ¿Que 't deya?
QUI. Será ilusió!... No s' aparta... (*Carlos dona la má á D. Ramona y ab galantería l' acompanya fins á Quimet.*)
CAR. Tinch l' honor de presentarte
la Dulcinea.
RAM. ¿Que 's creya?
QUI. Y que divina!
CAR. Está al pel!
(*En tot aixó ella anirá girantse.*)
QUI. Té molta gracia!
CAR. 'N té molta!...

QUI. Pro digui, ¿ja está resolta?
RAM. ¿Que si ho estich? Sens rezel.
Y disposada á probar
que quan vuy soch de la broma,
sobre tot per aquest home,
per' quest galán de secá.
Ahont s' ha vist cada mitj día
mentres tots estém á taula,
tenir sempre la paraula
per' clavá una ximplería.
Y parlar mal de las donas
y di 'l que som y no som,
y burlarse de tothom
com si la gent fossin monas?
¿Ahont s' es vist aixó?
QUI. Bé, bé,
no 'n fassi cás.
CAR. Es un tipo.
RAM. ¿Ahont s' es vist?... ja me 'n atipo
de tenorios de paper.
Oh, pro lo qu' es més pitjor
es, qu' aquell trós de tanasi
que va ab ell...
CAR. Si, 'l ditxós Nasi.
RAM. Aquest mateix, si senyor.
Me promou cada xibarri
y 'm causa tal desgabell,
que no sé com un tropell
no m' ha dut ja al altre barri.
Y després, qu' encara es més,
que á la que tinch un descuyt,
'm deixa l' armari buyt
com aquell que no ha fet rés.
Se 'm menja la cansalada,
se 'm cruspeix lo bacallá,
se 'm beu algún ou si hi ha,
se 'm endú la carn guisada.
Me fa fondre la gallina,
me prén, si hi troba, una truyta,
y la fruyta, ¡ay pobre fruyta!
ni l' ulor per medicina.
Y com si aixó no fos prou
ó no bastés per' calmarlo,
no hi ha moment que al trobarlo
no 'm dongui algún enrrenou.
Sempre 'l veig ab la gran llesca
de pá, dessota l' aixella,
¡sempre, sempre!...
QUI. ¡Quin trapella!
RAM. ¡Ja 'ls hi dich jo qu' estich fresca!

CAR. Be aixó, si molt convé, ho fá
per' tirarne... un xich als peixos.
RAM. Si, als peixos... aquets mateixos.
CAR. O bé á las ocas.
RAM. Si... es clar,
O á l' avestrús.
QUI. Je, je, je,
no 'm fassi riure.
RAM. Si, si,
¡poden riure!... Ell pot ben dir
que m' ha fet la llesca.
CAR. Bé,
pro, per' xó.....
RAM. (*Transició.*) Aixó es altre cosa;
tinch la paraula empenyada
y faré... d' enamorada.
QUI. ¡Qu' es bonica!
CAR. ¡Qu' es preciosa!
RAM. ¿Oy, que sí?
QUI. ¡Y que salamera!
CAR. ¿Cóm? (*Sentint passos.*)
RAM. ¿Qué hi ha?
QUI. ¿Surten embrassos?
CAR. Sento passos...
(*S' acosta al fondo y retrocedeix corrents*)
Oh, y tals passos,
amaguémnos.
RAM. } ¿Sí?
QUI. }
CAR. Es D. Pere.
(*Aixó últim ab veu baixa. 'S fican al quarto segón esquerra y tancan.*)

ESCENA VI

D. PERE *y* NASI *del fondo esquerra y entran poch á poch. El primer baixa fins á la conxa y l' altre sempre al seu costat ab tó de súplica.* NASI *comensará á menjarse una llarga llesca de pá.*

NASI Senyor, per l' amor de Deu,
féu qu' aquesta bona dona
no sigui tan regatona!
PERE Tú 'n tens la culpa ¡fort!
NASI Féu
que sigui algo més amable,
més generosa, més... si,

y procuréu de que al ví
no hi tiri aygua.

PERE ¡Miserable!
Sempre t' has de dá á coneixe.

(Es necessari que li respóngui ab certa classe de autoritat y despreci. També convé que no miri á Nasi, á escepció de quan se comprén qu' ho ha de fer per forsa.)

NASI Oh, es que, senyor, es molt just
aixó, creguéu; no es pas gust
ni capritxo aquesta queixa
meva, no. Es qu' ho necessito
com 'l pá que menjo.

(Inconcienment pega una caixalada.)

PERE ¡Ruch,
més que ruch!

NASI Oh, es que no puch
tenirme... si 'm debilito
per moments... Si ara mateix...
¡per favor, per caritat,
digueuli ben demanat!

PERE Noy, de tú ja 'n tinch un feix,
vésten, si vols.

NASI Sí, D. Pere
supliqueuli!.....

PERE ¡Malviatje!
vésten 't mano, salvatje,
vésten, que ja 'm desespera
sentirte aixís.

NASI *(Apart.)* ¡Ay, Senyor,
quant trist es lo méu destí!...
(A D. Pere.) Tant poch que penséu ab mi
y tant que penso ab vos, jo!

PERE També hi pensan ellas

NASI Ja
ho crech, y per xó sufreixo;
per ellas jo m' aflaqueixo.

PERE ¿Per ellas?

NASI Vaja, está clar.
Com que darrera las donas
tant y tant hos capfiquéu,
que de mi ni hos recordéu
que sigui al món.

PERE ¡Que enrahonas!

NASI Si, senyor, sí, aixó es la pura
vritat.

PERE Bé, que t' haig de dir.

NASI Qu' es la pura vritat, sí,
y la vritat sempre sura.

Perqué si vos m' estiméssiu
y 'm tinguéssiu... qu' hos diré,
tan sols la qüarta part de
las atencións que mostréssiu
per la dona menos... com...
vaja, de menos *valía,*
jo encara la passaría
més guapament que tothom.
Pró ¿ara?, si hasta 'm dong pena
de sé 'n Nasi.

PERE ¡Sant Cristiá!

NASI No hi ha més, es parlar clar;
ja sabéu de quina mena
soch jo.

PERE Calla, calla, calla
y no 'm carréguis.

NASI Donchs, féu
lo que hos dich. (*Ab insistencia. D. Pere se 'l mira y li fá muecas. Tot això com si tractés á una criatura.*)

PERE ¡Mare de Deu!
ets igual que la canalla.
¿Vols un *babó*?

NASI No teníu
rahó, ja hos ho garanteixo,
puig si jo 'm queixo, es que 'm queixo
perqué 'n tinch més que motíu.
Vés, avuy pera esmorsar
m' ha donat una arengada
més vella y més rovellada
que ni 's podía menjar.

PERE ¿Quí?

NASI La dispesera.

PERE Bó!
¿y has protestat?

NASI N' hi fet mengua,
y encara m' ha tingut llengua!

PERE (*Transició.*) Naturalment, té rahó.

NASI ¡Com!

PERE Es clar, si tot li escuras,
si tot li prens...

NASI ¡Gran mentida!

PERE No m' ho neguis.

NASI ¡Si en ma vida!...
tot això son imposturas.

PERE No m' ho neguis, perqué tú
te li menjas la gallina, (*Nasi desesperat sense saber que respondre.*)
lo pernil ab gelatina,
'l bistech mitj cuyt y crú.

Lo rostit, 'l flicandó,
la badella, 'l bacallá
y hasta, que sé jo, hasta 'l pá
qu' encara es lo més pitjó.

(Al sentirse aqueixas últimas acusacións Nasi s' amaga 'l pá darrera l' esna, y simultáneament s' encara ab don Pere, interrogantlo ab tota la vivesa y pillería possible.)

NASI ¿Jo 'l pá? ¿jo 'l pá?
PERE ¿Qué vols?, sí.
NASI ¿Qué jo 'l pá?...
PERE Si, tu, tanoca.
NASI Deu me mati...
PERE *Punto en boca*
y que no 't torni á sentí.
NASI *(Apart.)* ¡Reina Santa, quina plaga!
¡qu' un home com ara jo
tingui de sufrir aixó!...
ben net, si, qui xerra; paga. *('S menja 'l bossí que li quedaba, quan girantse don Pere s' en adóna. Nasi sorprés.)*
PERE ¡Com!
NASI ¡Ay!
PERE ¿Qué tens?... ah, ah, ah.
NASI (M' ha atrapat com algúns días!)
PERE 'M creya que no 't cruspías...
¿qu' es aixó?
NASI ...farina.
PERE Ja.
NASI Es qué...
PERE No.. si, ja es entés,
Farina... Jo t' asseguro
que si un altre cop...
NASI *(Sumís.)* Hos jurho
que no hi tornaré may més. *(Pausa.)*
PERE Bueno, escólta, secretari,
mentres t' estás aquí fora,
me 'n vaig á invertí un qüart d' hora
ab una carta. ¿Al armari
hi ha paper?
NASI Crech que sí.
PERE ¿Y tinta?
NASI Crech que també.
PERE Ja veurás,
Donchs, no 't moguis, qu' anirás
á portarla á D.ª Cinta.
(S' en vá pel primer quarto dreta.)

ESCENA VII

NASI

¡Ditxoses amors! N' estich
més tip y cuyt, que no sé
com no... ¡Vet aqui 'l perqué
no pensa ab mí!, ¡quin fatich!
Com que 'l temps ja ha d' emplearlo
en fer cartas, ¡mare meva!
Oh, y qu' escriu sempre sens treva,
y que no 's pot destorbarlo.
Tan aviat es donya Rosa
com altres, y en tots terrenos
may recorda de mi... al menos
'm toqués alguna cosa!
Pro, si es tan fart! Tot ho vol,
tot per ell, tot, tot, golut!...
Ja te sort que jo he sigut
massa bó y massa mussol.
Del contrari, prou un sens fi
l' haurían carbassejat...
sols que jo ho he trevallat,
y jo alsa aqui!, alsa aqui!...
Hasta, que al últim...

ESCENA VIII

Mateix y CARLOS *del segón quarto esquerra. Ab veu baixa enrahona als de dintre. Nasi á la dreta en primer terme y encara parlant sol.*

CAR. Si... quiets,
que ningú cridi... callar...
NASI Y jo menjant sols pá y pá
y ell fumentse 'ls bons tallets.
CAR. (Are convé molta trassa *(Adelanta.)*
y á véure bé com se mou.)
Chist... Nasi.
NASI ¿Que hi ha de nou?
¿Vosté per aqui? ¿Que passa
de novetat?
CAR. Poca cosa;
¿Voléu fumar? *(Lí dona un cigarret.)*
NASI No ho desprecío

un cigarret molt l' aprécio,
es una costum viciosa.
Y donchs ¿que hi ha? ¿Que hi ha?

CAR. (*Encénen. Tot aixó ab calma.*) Bé
per ara.

NASI Vaja, aixó es bó.

CAR. Y diguéume; ¿y el senyor
Pere, que tal?

NASI Be, també
trempat, pro ara es allí dins
escríbint tot lo sant día.

CAR. Deu tení alguna... manía.

NASI Cá, ja porta ell 'ls seus fins.

CAR. Bah, de tots modos deixemlo
y aném pel mes necessari.

NASI Donchs, ¿que hi ha d' extraordinari?

CAR. Prompte ho veuréu.

NASI (Escoltemlo.)

CAR. Que sabéu vos, si D. Pere
té relacións amorosas
ab la... d' aixó?...

NASI (¡Quinas cosas!)
¿Quí es ella?

CAR. La dispesera.
(Ja está, ja!)

NASI (*Maravillat.*) ¡Com!... ¡Ja m' agrada!...
¿Es dir que?...

CAR. Vos parlo clar.

NASI (*Ap.*) ¡Hum!, posát á conquistar
ja me l' haurá escabetxada.

CAR. Si, y 'm penso aixó, perqué
fa temps que noto á tota hora
que aquesta bona senyora
ja... no es lo qu' era

NASI (*Ab assentiment.*) Vosté
ho endavina, ho acertat,
y comprench qu' es d' altre banda;
avants tot anaba en *grande,*
ara tot ho té tancat.
Més, vosté conta..,

CAR. Ah, si, si,
axí es la meva opinió.

NASI Vet aquí... (*Ap.*) ¡Ja ho deya jo!
¡Si aquest cap no es fet per mi!

CAR. Y que 'm sembla que li dú
un amor ab tota forma.

NASI Si, home, si, si estém conforme,
d' aixó n' estich ben segur.
Pro ¿y com ho ha notat?

CAR. Creguéu,

(y es parlarvos ab franquesa),
no ho sé.

NASI Vaja, una estranyesa
...més estranya ¡válgam Deu!

CAR. Y, vamos, prou que ho indica,
ja no hi ha mes que mirarla,
ja no hi ha.. si hasta quan parla...

NASI Si home, si, ¿y á mi m' ho esplica?

CAR. Donchs, prou, llestos.

NASI Ab aixó
me 'n vaig á trobá D. Pere.

CAR. ¿Ah, si?

NASI Vaja, á la carrera,
no faltaría sinó...
(Entra pel primer quarto dreta.)

ESCENA IX

CARLOS, D.ª RAMONA *y* QUIMET *del sèu lloch.*

CAR. Ah salau, que bé anirém! *(Els crida.)*
Surtin, sense apressurarse.

QUI. ¿Qua tal? ¿Com ha anat la farsa?

CAR. Oh, divinament; ja estém
entesos.

RAM. ¿Formal?

CAR. Formal
li jurho.

RAM. ¡Verge María!...
Ara no més faltaría!...

QUI. Je, je, je, ¿ja crida 'l mal
temps?...

CAR. Bueno, ará tots á fora.

RAM. Desseguida.

CAR. No 's deturi
que si 'ns veuhen...

RAM. No s' apuri,
aném Quimet.

QUI. Si senyora.
(Se 'n ván pel fondo á la dreta.)

ESCENA X

D. PERE *y* NASI. *Aqueix al devant y l' altre al darrera boy arreglantse la corbata.*

PERE ¡Com! ¡Es cert!

NASI Lo qu' heu sentit,

que de vos está prendada.
PERE ¡Que de mi está enamorada!
NASI Vaja.
PERE ¡Ja ho había dit!
Y sabs si?...
NASI Oh, no sé rés.
PERE Ay infelissa, criatura!...
NASI Si, senyó, estimació pura,
no podeu demanar més.
PERE Y, ¿es dir qu' ella?...
NASI Si, es vritat.
hos desitja ab tot amor.
PERE ¡Ay, pobre angel del meu cor!
NASI Ja está ja, ja l' hem cassat.
PERE Fésmela sortir.
(De repent y passrjantse amunt y avall.)
NASI Allí
vaig.
PERE Prompte.
NASI ¡Quina tabeya!
(Pel fondo á la dreta.)

ESCENA XI

D, PERE

Natural!... si jo ja ho veya!
si jo ja ho notaba. ¡Oh sí!
Si feya al menos tres mesos
que 'ls seus ulls un día hermosos,
miraban casi confosos
per tan d' amor compromesos.
Si feya la mar de días
que 'ls seus llabis molt ardents
s' obrían sols als moments
d' inmensas melancolías.
¡Pobre dona!... ¡com hi ha mon!
¡pobre perleta adorada!...
¡que 'n serás de desgraciada
si 'l méu cor no 't correspón!

ESCENA XII

Mateix y NASI

PERE ¿Qué hi ha?
NASI Que ve tot seguit.

PERE ¿De debó?
NASI ¿Qu' hem de jugar?
PERE Donchs, bé, déixam arreglar.
(Y s' estira l' americana, 'l bigcti, 's presumeix, fins que Nasi l' agafa pel sru compte. Mirantlo de cap á peus.)
NASI Pero home, ¿qui hos ha guarnit
avuy?
PERE ¿Qué?
NASI ¡Sembla mentida!
(Li fá donar giravóls pera examinarlo)
PERE ¿Qué tens? ¿ja buscas revenja?
NASI Que se jo... si tot hos penja,
si hos cau tot... Vaja, en ma vida...
PERE Apa, cuyta, carrincló
NASI Y 'ls cabells...
PERE Fora rahóns.
NASI Oh, y aixó... aquets pantalóns;
¿aixi es modo de dú aixó,
pellingo? *(Li aixeca 'ls pantalóns enlayre. Sacsejantlo.)*
PERE Bueno, sí, sí.
NASI ¿Deixadot?...
PERE Cuyta, catxassa.
NASI Veníu aqui, poca trassa;
veig qu' hos hauré de vestir
al final!

ESCENA XIII

Mateixos. D.ª RAMONA, CARLOS *y* QUIMET *al fondo parlant ab veu baixa.*

RAM. Soch ja valenta.
CAR. Está bé, aixó es lo que importa;
nosaltres detrás la porta
per si convé ferli frenta.
RAM. Entesos. *(Carlos y Quimet s' amagan com díuhen. D.ª Ramona adelanta.)*
PERE ¿Qué tal?
NASI Molt bé,
féu gran goigarro D. Pere.
RAM. ¿Hi ha permís?
NASI (¡La dispesera!)
PERE (¡Es ella!) si, permís té.
NASI (¡Ella!)
PERE *(Ab galantería.)* Endevant.
RAM. Moltas gracias;

diu que vosté m' ha cridat
perque desitja...

PER. Es vritat.

NASI (*Ap. Per D. Pere.*)
Vaja, avuy fará desgracias.

RAM. Més no estranyi...

PERE Res estranyo.
(*Sempre ab accés de finura. Y agafa una cadira pera oferirla á D.ª Ramona*)

RAM. No, no 's molesti...

PERE Senyora,
cap molestia... si aixó fora...

RAM. Ay, Deu li pagui!

NASI (*Ap. Per D. Pere.*) ¡Quin manyo.)
(*D.ª Ramona s' assenta. D. Pere ab 'ls ulls mitx apagats se la mira fit á fit desde la dreta. Al seu costat, Nasi, contemplantli totas las accións y Carlos y Quimet al fondo, esqueixantse de riure y tenint la vista posada en la escena, pera ocultarse quan sigui convenient.*)

QUI. Je, je, je...

CAR Xitón... callém...

NASI (*Ap.*) ¡Renoy que 'n sab!... !ni un tronera!...

PERE Secretari.

NASI Senyó.

PERE Enrrera.

NASI ¿Com?

PERE Endarrera.

NASI Ja estém.

PERE (*Ap.*) Ara, donchs, marxa galana
y á rendirla lo que puga.

NASI Esperéus. (*Detenintlo y ab veu baixa.*)

PERE ¿Que hi ha?

NASI Una arruga
qu' hos fa aquesta americana.

PERE ¡Malviatje! (*Contrariat.*)

RAM. (¡Quin marcolfa!)

PERE ¡Que sempre ab bunyols t' atrapi!

NASI Cuydado que no hos escapi.

PERE Vamos, cuyta.

NASI Anéu. (*Ap.*) ¡Qu' es solfa!
(*D. Pere prén una cadira y la deixa al costat de D.ª Ramona. Pausadament s' hi assenta ab tota simetría. Nasi á l' ésquerra y aprobant ab mohiments del cap las formas de D. Pere.*)

PERE Senyora, m' han dit fa poch,
y per cert ab alegría,
que dins vostre cor hi había

una foguera... de foch
tan inmensa y tan grandiosa,
que per més que vuy buscar
no ho podré may comparar
com voldría.
RAM. (¡Ay com se posa!)
PERE Si creguéume, creguéu, si,
voldría jo compararho
y encara que de lograrho
fora això 'l meu frenesí.
Ja veig qu' es inútil; veig
que no pot ser, en mal' hora,
¡y tan ditxós que jo fora!...
NASI (Molt bé, molt bé.) (*Sempre apart y sempre atent ab lo que diu D. Pere.)*
RAM. (¡Quin mareig!)
PERE Perqué sé que amor, implica
tenir carinyo y dolsura,
frescura... y una... frescura...
NASI (¡Malament!... ¡Ja s' embolica!...)
PERE Frescura, bondat y fé,
sens igual en Cel y en terra,
y 'l que compara ho esguerra,
si senyora.
NASI (¡Això va bé!)
PERE Que una dona enamorada
es més tendra que las flors,
com si fos... si... com si fós...
NASI (¡Malament!... ¡Altre vegada!)
PERE ¡Rata meva! (*Ajenollántseli ab passió.*)
RAM. (!Ay, ja 'm vé esglay!)
NASI (¡Tira peixet!
PERE Jo t' adoro!
RAM. Que diu ara!
PERE ¡Que jo 'moro!
Que jo 'm moro!
RAM. ¡Ay, ay, ay, ay!
PERE Té, nina del cor. (*Li agafa la má y li fá un petó. D.ª Ramona intenta fugir. D. Pere li té la má més forta.*)
RAM. ¡Qu' ha fet!
PERE Que t' estimo!
RAM. Això es terrible!
Déixim anar!
PERE Imposible!
RAM. Déixim, li dich!
PERE No, angelet!
RAM. Déixim!..
PERE No!
RAM. Si!...

PERE — Secretari,
detentla per la cintura.
NASI — Senyor... (*Sense sapiguer que fer.*)
PERE — Cuyta, que m' apura.
RAM. — No, per Deu! (*Ab sobresalt.*)
PERE — Apa!
RAM. — Ordinari!
NASI — Ja está.
PERE — Fort!
RAM. — (¡Ay, com s' anima!)
PERE — Mes fort!
RAM. — (¡Ah, jo 'm desespero!...)
teníu! (*D' una revolada 's desfá de 'n Nasi, llensantlo per terra y á un mateix temps pega una bofetada á D. Pere. Després fuig pel fondo á la dreta, veyentse passar á Carlos y Quimet en igual direcció.*)
PERE — ¡Com! (*Atónit y ab la má á la galta.*)
NASI — (*S' aixeca mandrosament.*)
¡Ay... 'l pandero!
PERE — (*Ap.*) ¡Ara comprench que m' estima!
¿Que 't sembla? (*Tocantlo ab somrís y parlantli per l' amor que creu qu' ella li professa.*)
NASI — Que ha fet bon pet.
PERE — No, home, no...
NASI — ¿Que no ha petat?
PERE — Pero home...
NASI — ¡M' héu agradat!
Si no hauré vist...
PERE — ¡Qu' ets ximplet!
NASI — Viva.
PERE — Nasi, ja 'm sab gréu
que no entenguis lo que 't conto.
NASI — D. Pere, jo puch ser tonto,
pro, cego... ¡Gracias á Deu!...
PERE — Vésten, vés, que m' exaspera
que siguis tan babalá. (*Pel fondo dreta.*)

ESCENA XIV

NASI

Donchs, vaja, no ha petat, cá,
cá, ha d' haber petat D. Pere.
Cá, ha d' haber... ¡Renoy, si 'l toca
de mitj á mitj!... ¡Quin d' aixó!...

Prou li fa saltá en rodó
tantas dents com té á la boca.
N' obstant, es home de sórt.

ESCENA XV

Mateix, D.ª RAMONA, D. PERE, CARLOS *y* QUIMET *que venen discutint. Nasi á la dreta en primer terme, D. Pere al mitx y 'ls altres tres formant grupo á l' esquerra.)*

CAR. ¿Qu' es aixó? ¿Que hi ha? ¿Que passa?
RAM. Que D. Pere se 'm propassa,
PERE Com qu' es l' ángel del meu cor,
puch y vuy.
QUI. Ja, ja, ja, ja.
RAM. ¡Mirin que sembla mentida!
Ja li pot dir desseguida, *(A Carlos.)*
ja li pot esplicar clar.
May més bromas!
CAR. Pero dona,
no sigui aixís.
RAM. Cá, may més.
PERE ¿Qué hi trobas? *(Ab Nasi, á la dreta.)*
NASI Que sou esprés
per l' amor.
PERE Aixó m' entona.
Ja 'n tinch ara...
(Calculant y treyentse una cartera.)
NASI ¿Ab aqueixa altre?
Oh!, al menos...
PERE *(Mirantho tots dos.)* Quaranta vuyt.
NASI Vuytanta! *(Rectificantlo.)*
PERE ¡Oy!
NASI ¡Vaja, un descuyt!
PERE Bé, es qu' hi prés 'l vuyt pel qüatre.
RAM. Sí, Carlos, sens pena ni una,
díguili, díguili tot.
NASI Alsa, conquistadorot!.....
(D. Pere somriu plé de satisfacció.)
Bé, si vos 'n sobra alguna...
CAR. D. Pere.
PERE *(Ab rezél.)* ¿Qué hi ha de nou?
CAR. Sento tenir que aclararli,
pero, dech manifestarli...
NASI *(Ap.)* Ja li vól amagar l' ou.
CAR. Que tot lo que aquí ha passat

sols ha estat una broma.

PERE Home,
vosté si qu' está de broma.

CAR. No, D. Pere, es la vritat.
Els dos amichs, en Quimet
y jo, hi ha temps que buscavam
lo moment, que no trobavam,
per' passá un rato distret.
Pró un cop aquest obtingut
y lograt lo que volíam,
vam dir que 'l disfrutaríam
del modo que ha ocorregut.
Cridém á la dispesera,
li contém bé la qüestió
y luego, vulgas ó nó,
es dir, de certa manera.
Vam fer que 's comprometés
á ajudarnos una estona,
cosa que D.ª Ramona
va aceptar sens més ni més.
Ab aixó, si ara D. Pere,
dat lo que aquí ha tingut lloch,
s' ha ofés devant d' aquest joch
y vol satisfacció entera.
Ja ho sab, y més que ningú,
jo soch l' autor més punible,
jo ho soch, y es imprescindible
que n' estigui ben segú.

PERE Fugi, home!

CAR. Vaja, es aixó,
no dupti, ha sigut aixís,

PERE (*A Nasi.*) ¿Eh? quansevol que 'l sentís
diría que té rahó.
Cá, no senyó. (*A Carlos.*)

RAM. (*A Quimet.*) ¡Oh, y que no vol
creurho!.....

CAR. Sí, home...

PERE Francament
vosté m' ha prés per un nén.....
¿no véu que ja menjo sól?

CAR. Si es.....

PERE Bah, no estigui d' humor.

CAR. Li jurho.....

PERE Vaji, trapella;
¿no 's ficsa ab la cara d' ella
vermella tota d' amor?

CAR. Oh... també li té vosté. (*Ab intenció. Per la bofetada de D.ª Ramona. D. Pere avergonyit, avansa algúns passos. Apart Nasi á la sèva vora.*)

PERE ¡M' ha ben fumut, viva Deu!
NASI Fort, perqué hos hi emboliquéu,
tot aixó hos está molt bé.
CAR. En fí, tan si 'm créu com no,
es la pura realitat,
per lo tant, de lo passat
de vosté espero 'l perdó.
NASI No 'n féu cás, que en lo séu fisích
mostra l' engany.
RAM. ¡Com l' abona!
NASI Y... mirehos aquella dona,
la que 'm vol fer morir tísich.
RAM. ¡Jesús, pietat!
CAR. Nasi!...
NASI ¡No!
(D. Pere. Apart y en estat de reflecció. Sols cridará á Nasi pera ferlo callar.)
Tinch motíus ab lo que 'm basi.
RAM. ¡Que 'm traspassa lo cor!
PERE Nasi
que no 't senti.
NASI No, senyor.
RAM. ¡Verge del Cel! (*Fuig corrents y apareix desseguida ab un pá que 'l dóna á Nasi*)
NASI No, que 'm topa.
PERE Secretari...
NASI 'M vuy venjar.
RAM, Teníu, teníu aquest pá,
ja podéu férvosen sopa.
NASI (*Transició.*) ¡Macatxus, si 'm toca 'ls peus!
RAM. Y si 'm garantíu ser noble
avuy hi haurá racció doble.
NASI ¿De veras? ¡Oh, Deu dels Deus!
Perdó.
RAM. No estich satisfeta,
m' heu gastat una jugada...
¡Oh, y alló de l' anengada!...
NASI Psé, si ha estat una brometa.
RAM. Donchs, cuydado...
NASI ¿Vol callar?,
si l' anengada era bona
y... ¿no comprén vosté, dona,
que ho hi fet per' gallejar?
PERE Secretari...
NASI ¿Qué no puch
fer broma?, estigui tranquila.
PERE Secretari!...
NASI La barrila
sempre m' ha agradat molt.
PERE ¡Ruch!

CAR. Créch qu' hos cridan.
NASI (*Entenent l' indirecta.*) No só á dida,
será á vosté, jo 'm dich Nasi.
PERE (*Cremat.*) ¿Qué no m' escóltas, tanasi?
NASI (*A Carlos.*) Ara si que veig que 'm crida.
Diguéu.
PERE Que no 't vuy sentir.
NASI Home, si...
PERE Prou, que callém.
NASI Home, si en Carlos...
PERE ¿Qué fém? (*Nasi obeheix D. Pere l' agafa pels brassos y ab imperi se 'l posa 'l seu costat.*)
Aquí 't vuy.
NASI ¿Aixís?
PERE Així.
(*Al públich.*)
Diu que broma sols ha estat
lo que aquí fá poch succehía,
y que tot, tot dependía
de passá un rato animat.
Si es vritat ó no es vritat,
vostés ho sabrán més bé,
més, per lo que pugui ser
dispensin tan tonto humor,
sinó per ells, per l' autor
qu' ell es l' autor verdader.

TELÓ

DEL MATEIX AUTOR

que's troban de venda en la Administració
de LO TEATRO REGIONAL

A Milán	Comedia en 1 acte, en vers.
Las Cantonadas	Monólech, en prosa.
Lo Comte de S. Vicens	Humorada en 1 acte, en vers.
L' Home de las Donas	Entremés en 1 acte, en vers.

POESÍAS

Tanda de Suspiros	castellanas.
Capritxosas	catalanas.

EN PREPARACIÓ

La Pubilla Maneguíns .... Juguet cómich 1 acte, en vers

